

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 022/15

KLAGER: Hallstein Bast
ADRESSE: Vardeveien 26, 3292 Stavern
PUBLIKASJON: Østlands-Posten
PUBLISERINGSDATO: 06.01.2015 og 07.01.2015
STOFFOMRÅDE: Kultur
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Bildebruk
REGISTRERT: 19.01.2015
BEHANDLET I PFU: 28.04.2015
BEHANDLINGSTID: 99 dager
KLAGEGRUPPE: Politiker
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Østlands-Posten(ØP) hadde **onsdag 7. januar 2015** et forsideoppslag med tittelen «- Av og til ser jeg bare rene plattheter» og stikktittelen «**Hallstein Bast, varaordfører i Larvik, lar seg ikke imponere av Poesiparken.**» Forsideoppslaget var illustrert med en bildemontasje der varaordføreren sto med knyttet neve ved siden av et innfelt bilde av en murvegg prydet med et Thor Heyerdahl-sitat på pleksiglass. Sitatet var «Paradiset finner du i ditt eget hjerte». På bildet sto varaordføreren delvis vendt mot murveggen. Det innfelte bildet av murveggen var omgitt av en ramme som strakte seg noe lenger ned enn hovedbildets ramme. Bildet sto kreditert med navnet til én fotograf.

I den tilhørende nyhetsartikkelen inni avisa fremgikk det at Vestfold fylkeskommune vil at Larvik skal bli Norges poesihovedstad. Det kom videre frem at varaordføreren på det nåværende tidspunkt ikke anså Larvik verdig en slik tittel, dels på bakgrunn av hva det lokale prosjektet Poesiparken hadde bidratt med av litteratur i det offentlige rom. Varaordføreren ble sitert slik:

«Innhold og utforming kan variere, av og til ser jeg bare rene plattheter og fragmenter ut av en sammenheng. Det må vi kanskje være forsiktige med om vi skal være en hovedstad for poesi [...] Jeg tviler sterkt på at vår poesiinteresse vokser av å se Heyerdahl-sitater på pleksiglass.»

Varaordføreren uttalte også følgende om Larviks kandidatur til å bli Norges poesihovedstad:

«Det er veldig fint med ambisjoner i den retningen, men av og til står ambisjon og realisme altfor fjernt fra hverandre. Vi er ikke der nå, i hvert fall. Poenget mitt er at det er ikke nok å pynte opp byen hvis det ikke springer ut av en omfattende interesse for poesi. Jeg oppfatter det ikke som at det er lyrikk og poesi som nødvendigvis står aller fremst hos Larviks befolkning i dag [...] Jeg applauderer Poesiparken – som initiativ. Men derfra til å sikte mot å bli poesihovedstad – det er å spenne buen vel høyt [...] Nå skal videre drift av Poesiparken og kommunens engasjement opp i en egen sak i forbindelse med kulturplanen i juni. Jeg regner med at vi alle ser fram til en engasjert diskusjon om poesiens fremtid i Larvik.»

ØP hadde kvelden i forveien, **tirsdag 6. januar**, publisert en nettversjon av samme oppslag. Nettartikkelen var identisk med hensyn til tekst, og benyttet seg av samme bildemontasje som papiravisen. Eneste forskjell var at rammen rundt det innfelte bildet i montasjen var mindre fremtredende på nett enn i papirversjonen, blant annet fordi rammen, på nett, løp parallelt med hovedbildets nedre kantlinje (se bilde i vedlagt nettartikkel).

KLAGEN:

Klager er den avbildede og omtalte varaordføreren. Han skriver:

«Jeg ble bedt om å stille på et fotografi sammen med et Thor Heyerdahl-sitat til artikkelen, men sa nei fordi jeg mente det ville gi en åpning på debatten som ville gi inntrykk av at jeg var i mot poesi og «Poesiparken» i sin alminnelighet. Noe som artikkelen ellers viste ikke var tilfelle. Østlands-Posten valgte da å sette opp en montasje med arkivbilde av undertegnede fra en helt annen sak og et helt annet sted sammen med bilde av Heyerdahl-sitatet fra «Poesiparken». En hamrende bevegelse fra min side skulle understreke holdningen til sitatet. Det er ikke lett å se at det var en montasje i papirutgaven og ikke lettere i lite format på nettet. Bildet er kreditert på vanlig vis med navnet til én fotograf, og ikke med montasje, illustrasjon eller lignende. Det var heller ikke opplyst om at bildet av meg var et arkivbilde.»

Klager mener ØPs bildemontasje var i strid med Vær Varsom-plakatens punkt 4.10. og 4.11.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Østlands-Posten avviser å ha brutt god presseskikk, og gjør innledningsvis i sitt tilsvarende kort rede for prosjektet Poesiparken. Redaksjonen viser til at varaordføreren både i et formannskapsmøte og i ettertid stilte seg kritisk til at Larvik skulle bli Norges poesihovedstad, og at han i den forbindelse trakk frem det aktuelle Heyerdahl-sitatet som et eksempel på det han anså som plattheter i Poesiparkens installasjoner. Videre skriver ØP:

«Bast ønsket selv ikke å stille opp på et nytt bilde, og vi gjorde da det som er en svært mye brukt praksis i norske aviser; et bilde av vedkommende som har uttalt seg - sammen med et bilde av stedet/saken som omtales. Vi hadde hatt forståelse for kritikken hvis vi hadde valgt et annet eksempel fra Poesiparkens installasjoner enn det Bast selv har trukket fram som et eksempel, men her blir virkeligheten på ingen måte fordreid, bare gjort enda klarere [...] Det å legge et bilde på et annet, eller delvis innpå, som på vår førsteside og på nettavisa op.no, brukes hver dag i mange aviser (se vedlegg). Det er da heller ikke noen manipulert fotomontasje, men to separate bilder brukt til saken. Dette understrekes ytterligere ved at det innfelte bildet går lenger ned enn hovedbildet, og i tillegg er merket med en ramme.»

Redaksjonen bemerker også at klager ikke mener seg feilsitert eller mistolket i saken.

Klager hadde kommentarer til ØPs tilsvare. Han bekrefter at det er oppslagenes bildebruk som er innklaget, og gjentar at han ikke ønsket å stille opp på bilde i saken fordi han fryktet at det ville gi inntrykk av en generell uvilje mot poesi fra hans side. Videre mener han at montasjen som ble brukt, understreket nettopp en slik uvilje. Klager skriver:

«Et arkivbilde der jeg står med knyttet neve i en helt annen sammenheng ble satt sammen med et sitat av Th. Heyerdahl. Bildet er ikke merket som arkivbilde og heller ikke som montasje.»

Klager påpeker at montasjen ser annerledes ut på nett enn på papir:

«I papirutgaven finnes en tynn ramme og en forskyvning som kan få en skarp leser til ane en manglende sammenheng [...] I nettutgaven manglet imidlertid både ramme og forskyvning [...] Man kan ikke forvente at leserne har lokalkunnskap nok til å avsløre montasjen, og uansett ikke i en liten nettutgave på PC eller telefon.»

Endelig mener klager at de andre eksemplene på montasjer som ØP viser til i sitt tilsvare, ikke kan sammenlignes med bildemanipulasjonen i de påklagede publiseringene.

Østlands-Posten anfører at det er viktig å forstå bakgrunnen for oppslaget, og skriver følgende om debatten rundt Poesiparken og Larviks kandidatur til å bli poesihovedstad:

«Mens alle andre partier applauderte, var Bast kritisk og stemte imot. Det var oppsiktsvekkende, førte til stor debatt og ikke minst kritikk av varaordføreren fra mange hold. Nettopp det at hans holdning og uttalelser var overraskende, var grunnlaget for den journalistiske vurderingen ØP gjorde. Og av mange gode poenger, mente vi hans karakteristikk av den etablerte Poesiparken var en åpenbar vinkling på 1. side oppslaget. En oppgave som selvfølgelig er vår og ikke varaordføreren. At Bast ikke liker vår vurdering skjønner vi godt, han har fått massiv kritikk etter sine uttalelser, men det er som følge av det han selv sa og ikke at ØP gjenga det.»

ØP stiller seg uforstående til klagers frykt for å bli fremstilt som generelt negativ til poesi, og avviser at klager fremstår slik i de påklagede publiseringene. Til slutt skriver ØP:

«I motsetning til Bast mener vi også det er åpenbart at ØP gjennom billedbruk ikke har forledet leserne til å tro at Bast har klatret høyt opp på veggen og står ved siden av sitatet inne på Langestrand og har en generell motvilje mot poesi. Det er her snakk om en velkjent

vegg som alle ser på veien ut av Larvik mot Stavern. Det er da også tydelig at bakgrunnen på bildet av Bast er fra Stavern havn, og at det derfor er snakk om to separate bilder. Det går også helt klart fram av nettversjonen.»